

Leszek Jasiński

EKONOMIA *i* etyka

Wydawnictwo WAM ■ Księża Jezuiti
Kraków 2012

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	11
1. CZY CENY MOGĄ BYĆ SPRAWIEDLIWE?.....	13
Problem ekonomiczny.....	13
Problem etyczny.....	17
2. CZY JEST MOŻLIWY SPRAWIEDLIWY HANDEL?.....	25
W stronę przemysłanej konsumpcji.....	25
Kawa po sprawiedliwej cenie.....	27
W stronę handlu na zmienionych zasadach.....	29
3. NA CZYM POLEGA WYZYSK?.....	37
Wyzysk a rozwiązania ekonomiczne.....	37
Tajemnice taniej odzieży.....	44
4. JAK OCENIAĆ NIERÓWNOŚCI W POZIOMIE DOCHODÓW?.....	46
Nierówności w wymiarze międzynarodowym.....	47
Nierówności w wymiarze wewnątrz krajowym.....	49
Przyczyny występowania nierówności.....	53
5. JAK WALCZYĆ Z UBÓSTWEM?.....	57
Rozmiary współczesnego ubóstwa.....	57
Standardowe działania ekonomiczne.....	60
Działania niestandardowe.....	63
6. JAK ROZUMIEĆ SPRAWIEDLIWOŚĆ W GOSPODARCE I SPOŁECZEŃSTWIE?.....	68
Problem sprawiedliwości w tradycji europejskiej.....	68
Sprawiedliwość i dobrobyt – opis sformalizowany.....	76
Sprawiedliwość w oczach ekonomistów.....	79
7. CZY ZBROJENIA SŁUŻĄ ROZWOJOWI GOSPODARKI?.....	83
Wojna, zbrojenia, moralność.....	83

Zbroić się, czy się nie zbroić – problem ekonomiczny	87
Z historii zbrojeń na świecie	91
8. CZY NA DŁUŻSZĄ METĘ GROZI ŚWIATU BRAK ŻYWNOŚCI?	101
Maltuzjanizm i jego weryfikacja	101
Niestabilny światowy rynek żywności	104
Problem wyczerpywania się zasobów	107
9. CZY NAUKI EKONOMICZNE POTRZEBUJĄ ETYKĘ?	111
Teoria ekonomiczna a etyka	111
Ewolucja związków między ekonomią i etyką	116
Praktyka gospodarcza a etyka	119
10. JAK W NAUKACH EKONOMICZNYCH ROZUMIE SIĘ PRAWDĘ?	122
Alternatywne definicje prawdy	123
Wybrane koncepcje nauki z drugiej połowy XX wieku	125
Wpływ filozofii na ekonomię	128
Przyczyny rozbieżności między ekonomią a filozofią nauki	131
11. JAK W EKONOMII DOCHODZI SIĘ DO PRAWDY?	136
Z metodologii ekonomii	136
Pragmatyczny trójkąt niemożliwości	138
Ograniczenia praktyczne	139
12. CZY PAŃSTWO NARODOWE NALEŻY DO PRZESZŁOŚCI?	142
Czas państw narodowych	142
Czas państw otwartych granic	145
13. CZY BĘDĄ NAS PRZEŚLADOWAĆ KRYZYSY GOSPODARCZE I BAŃKI SPEKULACYJNE?	149
Periodyczność załamań	149
Wielka depresja i wielka recesja	155
Anatomia spekulacyjnej banki	157
14. JAKIE SĄ ODMIANY SYSTEMU RYNKOWEGO I ICH KONSEKWENCJE POZAEKONOMICZNE?	166
Gospodarka rynkowa – gospodarka nierynkowa	166
Odmiany gospodarki rynkowej	168
Konsekwencje pozaekonomiczne	174
Polska specyfika	176

15. CZY SYSTEM RYNKOWY JEST SKAZANY NA UPADEK?	180
Przyczyny długowieczności kapitalizmu	181
Niektóre wyzwania jutra	184
16. NA CZYM POLEGA TRZECIA DROGA W GOSPODARCE?	192
Dyskusyjne przykłady	192
Kryteria wyróżniania nowych dróg	196
Uwagi o alternatywie chrześcijańskiej	199
Specyfika społecznej gospodarki rynkowej	202
W kręgu propozycji radykalnych i nieprecyzyjnych	204
17. JAK MOŻNA ROZTRWONIĆ SWÓJ POTENCJAŁ ROZWOJOWY?	207
Casus Argentyna	207
Casus kraje surowcowe	208
Casus grupy interesu	212
Casus Polska?	214
18. CZY DYKTATURA DOBRZE SŁUŻY GOSPODARCE?	222
Galeria dyktatorów	222
Galeria autokratów	227
Galeria statystyczna	229
Galeria problemów ogólnych	232
Gospodarka pod rządami dyktatorów	235
Warunek czy hamulec rozwoju?	236
19. CZY NIERÓWNOWAGA W GOSPODARCE MA ZWIĄZEK Z ETYKĄ?	239
Rodzaje nierównowagi	239
Rozmiary nierównowagi	243
20. JAK BARDZO RELIGIA WSPIERA ROZWÓJ GOSPODARCZY?	252
Krąg stereotypów	253
Niejednoznaczność statystyczna	255
Kwestia interpretacji	258
21. CZY SYSTEM RYNKOWY WYMAGA ETYKI PROTESTANCKIEJ?	260
Wspieranie rozwoju	260
Sprawności nie tylko moralne	267
Obawy przed rozwojem	269
Poglądy Maksa Webera i Wernera Sombarta	272

22. CZY ZDROWA MORALNOŚĆ POMAGA W ROZWOJU GOSPODARCZYM?	276
Przyczyny sukcesów, przyczyny porażek	276
Warto o nich pamiętać	281
23. CZYM JEST, A CZYM NIE JEST, KATOLICKA ETYKA SPOŁECZNA?	288
Tematyka społeczna w Biblii	288
Zasady i główne problemy etyki	291
Solidarność i bezrobocie	294
Uwagi o zasadzie pomocniczości	297
24. JAK WYPACZA SIĘ SENS USTALEŃ NA GRUNCIE EKONOMII?	304
Przedmiot zamieszania: gospodarka krajowa	304
Przedmiot zamieszania: relacje międzynarodowe	308
25. CZY JEST SZANSA, BYŚMY WSZYSCY BYLI SZCZĘŚLIWI?	313